

جزوه درس : حسابداری مدیریت

مدرس : صفری

حسابداری مدیریت

حسابداری مدیریت چیست؟

حسابداری مدیریت (Management Accounting) یکی از زیرشاخه‌های نسبتاً جدید حسابداری است. افرادی که در این زمینه مشغول به کار هستند، وظیفه تدوین و تحلیل گزارش‌های مالی را بر عهده دارند. گزارش‌های آماده شده توسط این افراد، مستقیماً در اختیار مدیران شرکت‌ها قرار می‌گیرند. همان‌طور که اشاره کردیم مدیران سازمان‌ها از گزارش‌های مذکور برای اتخاذ تصمیمات و تدوین استراتژی آینده سازمان استفاده می‌کنند، به همین دلیل این اسناد از اهمیت بالایی برخوردارند.

در حالت کلی می‌توان این‌طور بیان کرد که هدف اصلی در حسابداری مدیریت، بررسی و اندازه‌گیری وضعیت مالی سازمان است. گزارش‌هایی که توسط حسابداران مدیریتی به مدیران سازمان‌ها ارائه می‌شود، به نوعی نمایش‌دهنده میزان سودآوری و بهینگی کسب و کار هستند.

تعریف حسابداری مدیریت: در یک تعریف علمی، حسابداری مدیریت به فرآیندی گفته می‌شود که در آن به تعریف، اندازه‌گیری و پردازش، تجزیه و تحلیل، طبقه‌بندی و تفسیر اطلاعات مورد استفاده مدیریت پرداخته می‌شود تا از آن در جهت برنامه‌ریزی و مدیریت یک کسب و کار استفاده شود.

سابداری مدیریت ارائه اطلاعات و تجزیه و تحلیل فعالیت‌های مختلف است که در اختیار مدیران شرکت قرار داده می‌شود تا در تصمیم‌گیری دقت و سهولت بیشتری داشته باشند. حسابداری مدیریت را می‌توان از مهمترین خدمات حسابداری هم در نظر گرفت.

رشته حسابداری مدیریت – حسابدار مدیریت کیست؟

رشته حسابداری مدیریت از این جهت بسیار پرتطرفدار است که متخصصان آن را در مسیر تبدیل شدن به مدیران مالی قدرتمند قرار می‌دهد. نکته مهم دیگر این است که به دلیل اهمیت و استراتژیک بودن این رشته از بخش‌های مختلف حسابداری، حسابداران مدیریت معمولا حقوق و دستمزد بیشتری دریافت می‌کنند.

حسابدار مدیریت با تحصیل در این رشته و کسب مهارت و تخصص در این زمینه تقریباً به توانایی‌های مدیریتی بسیاری هم دست پیدا می‌کند. علاوه بر اینکه حسابدار مدیریت در زمینه‌های مختلف مالی به دانش خوبی دست پیدا می‌کند، می‌تواند این دانش حسابداری خود را با توانایی‌های مدیریتی کسب شده ترکیب کند و در کسب و کارها نقش مهمی ایفا کند. قطعاً این مزایا در میزان دریافتی و حقوق یک متخصص حسابداری مدیریت تاثیر خواهد داشت.

به جرات می‌توانیم حسابداری مدیریت، حسابداری مالیاتی و حسابداری مالی را 3 مورد از پرکاربردترین شاخه‌ها و انواع حسابداری در نظر بگیریم. این سه نوع از انواع مختلف حسابداری بیش از بقیه مورد استفاده قرار می‌گیرند. حسابداری مدیریت را می‌توان تاثیرگذارترین نوع حسابداری بر کسب و کارهای متوسط و بزرگ فرض کرد.

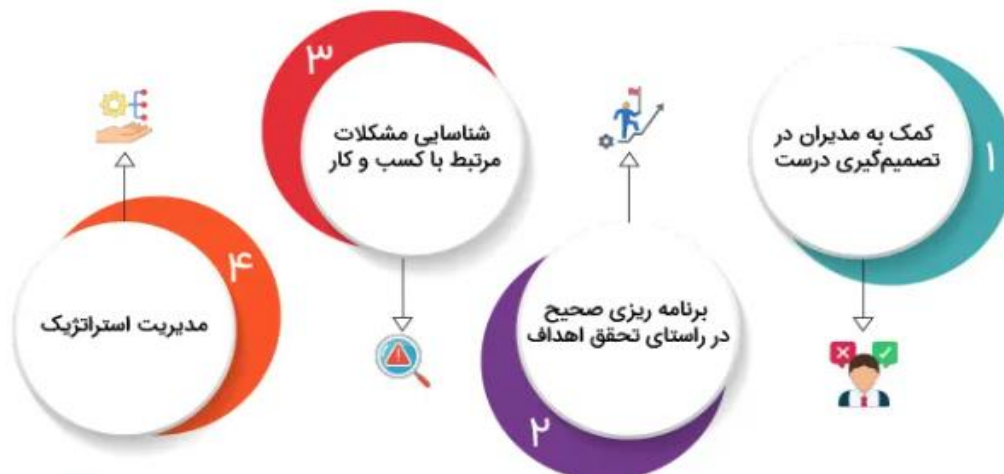
تفاوت‌های حسابداری مالی و حسابداری مدیریت

توجه حسابداری مدیریت به آینده کسب و کار است در صورتی که در حسابداری مالی به اطلاعات تاریخی توجه می‌گردد. در دانش حسابداری مدیریت با استفاده از مدل سازی و توجه به فرضیات و احتمالات به مسائل مختلف توجه می‌شود، در صورتی که در حسابداری مالی به صورت موردی به فعالیت‌های مالی - تجاری توجه می‌شود.

در نهایت اطلاعاتی که توسط حسابداری مدیریت یا تیم حسابداری مدیریت تهیه می‌شود، به خوبی می‌تواند توسط مدیران داخلی کسب و کار مورد استفاده قرار گیرد، اما اطلاعاتی که توسط بخش حسابداری مالی تهیه می‌شود مورد توجه سهامداران، مدیران خارج از مجموعه، یا سایر ذینفعان قرار می‌گیرد.

کاربردهای حسابداری مدیریت فراوان هستند. در حال حاضر این بخش از حسابداری روز به روز بیش از پیش توسعه می‌یابد و در بسیاری از واحدهای اقتصادی متوسط و بزرگ مورد استفاده قرار می‌گیرد. در ادامه به مهمترین کاربردهای آن اشاره می‌کنیم.

کاربردها و مزیت های حسابداری مدیریت در کسب و کارها

کمک به برنامه ریزی

یکی از مهمترین کاربردهای حسابداری مدیریت کمک به برنامه ریزی با استفاده از اطلاعات مالی است. عدم برخورداری از این اطلاعات و عدم اطلاع تیم مدیریت نسبت به آنها می‌تواند باعث اشتباه در برنامه ریزی و اتخاذ تصمیم های غلط و در نهایت تضرر کسب و کار شود. این اطلاعات که توسط حسابداری مدیریت ارائه می‌شود باید شامل پیش بینی های مالی، بودجه ها جزئیات مربوط به آن و تجزیه و تحلیل اطلاعات مختلف مالی باشد.

تصمیم گیری درست

اطلاعات مالی باید در زمان های مشخص و زمانبندی های مشخص به تیم مدیریت ارائه شود تا تیم مدیریت با بهره گیری از آنها بهترین تصمیم ها را اتخاذ کند. حسابداری مدیریت برای کمک به تصمیم گیری باید از نمودارهای مختلف، پیش بینی ها و تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی استفاده کند تا در تصمیم گیری ها به کمک تیم مدیریت بیايد.

شناسایی مشکلات و ارائه راهکارهای استراتژیک مدیریتی

اطلاعاتی که توسط تیم حسابداری مدیریت تهیه می‌شود همچنین می‌تواند در شناسایی مشکلات یک کسب و کار و ارائه راه حل های استراتژیک برای آنها کمک کننده باشد. در واقع می‌توان با برخورداری از این اطلاعات مشکلات و محدودیت‌ها را شناسایی کرد، راهکارهای استراتژیک برای حل آنها ارائه داد و باعث جلوگیری از مشکلات بعدی شد.

سودآوری و پیش بینی

حسابداری مدیریت همچنین می‌تواند به پیش بینی بحران‌ها و تأثیرات آنها بر یک کسب و کار بپردازد. حتی با استفاده از اطلاعات ارائه شده توسط حسابداری مدیریت می‌توان سود حاصل از فعالیت های تجاری اعم از ارائه یک محصول یا خدمت را پیش‌بینی نمود که این مسئله بسیار پراهمیت است.

مزایای حسابداری مدیریت

بسیاری از مدیران تصور می‌کنند که تنها وجود حسابداران خبره در شرکت آنها کافی است و نیازی به وجود حسابداران مدیریتی در سازمان نیست. در ادامه اما برخی از مهم‌ترین مزایای حسابداری مدیریت را بر می‌شماریم تا با لزوم وجود این واحد در سازمان آشنا شوید.

- بالا رفتن قدرت برنامه‌ریزی عملیاتی سازمان
- قابلیت اتکا به گزارش‌های مالی برای اخذ تصمیمات
- مدیریت استراتژیک
- پیش‌بینی و تعیین سود و هزینه‌های هر پروژه در سازمان
- پیش‌بینی نقاط زیان فرآیندهای مالی شرکت
- پیدا کردن راه‌حل برای کاهش نقاط زیان
- تجزیه و تحلیل شرایط با هدف بهبود کیفیت و افزایش عملکرد سازمان
- تخمین کلی سهام ذی‌نفعان
- بررسی منابع مالی و بودجه شرکت

وجود حسابداران مدیریتی در هر سازمان کاربردهای زیادی برای مجموعه خواهد داشت. به عنوان مثال: افزایش ارزش و سرمایه شرکت، افزایش نرخ رشد و توسعه، مدیریت بودجه و هزینه‌ها، گسترش بازار هدف و... از جمله کاربردهای این تیم برای سازمان‌ها به شمار می‌روند. در ادامه برخی از مهم‌ترین این کاربردها را به شما معرفی می‌کنیم:

تصمیم‌گیری درست: یک حسابدار مالیاتی با کمک گزارش‌های دقیقی که تهیه می‌کند، به تحلیل و ارزیابی اطلاعات مالی شرکت‌ها می‌پردازد و از این طریق به مدیران کمک می‌کند تا تصمیمات سازمانی را با دقت بیشتری اتخاذ کنند. به همین دلیل، حسابداران مدیریتی به نوعی مشاور مدیران سازمان هم محسوب می‌شوند.

بهبود برنامه‌های سازمان: حسابداران مدیریتی، به حجم زیادی از اطلاعات مالی شرکت‌ها دسترسی دارند بنابراین می‌توانند بهتر برای آینده سازمان برنامه‌ریزی کنند. اهداف و برنامه‌های تدوین شده توسط این افراد می‌توانند برای دوره‌های زمانی مختلف (کوتاه‌مدت یا بلندمدت) طراحی شوند. این افراد می‌توانند بر فرایند دستیابی به این اهداف هم نظارت کنند و در صورت لزوم اصلاحات لازم را انجام دهند.

شناسایی روش‌های سودآوری: حسابداران مدیریتی می‌توانند بازار هدف درست را برای هر سازمان شناسایی و بهترین روش‌های دستیابی به سود بیشتر را به سازمان معرفی کنند.

تشخیص مشکلات: حسابداران مدیریتی به دلیل دسترسی داشتن به اطلاعات و برنامه‌های مالی سازمان می‌توانند با دقت بیشتری مشکلات و نقص‌های سازمان را پیدا کنند. همچنین توانایی لازم برای ارائه راهکار مناسب در خصوص حل مشکلات مذکور را هم دارند.

محدودیت‌های کاری حسابداران مدیریتی

هر فردی برای انجام وظایف خود در سازمان با مشکلاتی مواجه خواهد شد. در ادامه برخی از محدودیت‌هایی که ممکن است در بخش حسابداری مدیریت با آن‌ها مواجه شد را به شما معرفی می‌کنیم:

- دسترسی نداشتن به اطلاعات و گزارش‌های مالی شرکت
- ناتوانی در دسترسی به اطلاعات در زمان و موقعیت درست
- تغییر دادن اطلاعات پیش از ارائه کردن به حسابداران مدیریت
- در دسترس نبودن اطلاعات مالی اخیر سازمان‌ها (تنها اطلاعات خیلی قدیمی در دسترس باشند)
- اشتباه حسابدارانی که گزارش‌های مالی را تهیه کرده‌اند

تمام موارد مذکور می‌توانند باعث ایجاد خطا در کار و کاهش بهره‌وری و عملکرد حسابداران مدیریتی شوند. همان‌طور که قبلاً هم اشاره کردیم، تصمیماتی که توسط این افراد اخذ می‌شوند، در سطوح بالای سازمانی مورد بررسی قرار می‌گیرند. بنابراین پیدا شدن هرگونه اشتباهی در این تصمیمات می‌تواند باعث تغییر نگاه مدیران به حسابدار شود و جایگاه وی را در سازمان متزلزل کند. به همین دلیل، اخذ تصمیمات درست و ارائه مشاوره حرفه‌ای به ذی‌نفعان برای حسابداران مدیریتی اهمیت بالایی دارد.

باید به این نکته هم اشاره کرد، ارائه اطلاعات و گزارش‌های اشتباه به مدیران سازمان باعث می‌شود مدیران تصمیمات اشتباه بگیرند. گاهی اوقات یک تصمیم کوچک می‌تواند شرکت را با زیان زیادی مواجه کند و باعث ایجاد مشکلات مالی جدی شود.

در حالت کلی می‌توان موارد زیر را به عنوان عواقب ناشی از خطای حسابداران مدیریتی معرفی کرد:

- کاهش بهره‌وری و عملکرد سازمان
- خسارات مالی
- کاهش فروش
- حل نشدن مشکلات سازمانی
- برنامه‌ریزی غلط برای تیم‌ها
- بی‌اعتمادی مدیران به حسابداران مدیریتی

وظایف حسابداری مدیریت چیست؟

افرادی که در واحد حسابداری مدیریت مشغول به کار می‌شوند، وظایف مشخصی دارند که باید آن‌ها را به درستی انجام دهند. برخی از مهم‌ترین وظایف حسابداران مدیریت به شرح زیر هستند:

- تدوین اطلاعات مالی

این مورد یکی از مهم‌ترین وظایف این شاخه از حسابداری است. تعیین هدف، تصمیم‌گیری برای رسیدن به هدف، تعریف مدل برای پیش‌بینی شرایط سازمان در آینده دور و نزدیک، مشخص کردن بودجه و... همگی زیر مجموعه وظیفه تدوین اطلاعات مالی به شمار می‌روند.

- همکاری و ارائه خدمات مشاوره به مدیران سازمان

حسابداران مدیریت باید بتوانند ضمن ارائه گزارش‌های مالی به مدیران، در صورت لزوم با آن‌ها صحبت کنند و طی جلسات متعددی، آینده سازمان و شرایط مالی آن را به ذی‌نفعان توضیح دهند. کنترل و نظارت بر فرایندهای مالی مجوعه هم در این بخش قرار می‌گیرد.

- تعریف اهداف جدید و پیگیری آن‌ها

تدوین برنامه برای ایجاد مزایای رقابتی و رقابت با سایر شرکت‌های رقیب هم از جمله وظایف این واحد محسوب می‌شوند. ایجاد مزایای رقابتی به معنای طراحی اهداف جدید است که باعث بالا رفتن نرخ رشد و توسعه شرکت می‌شود.

- ارزیابی و بررسی عملکرد سازمان

تمام واحدهای سازمان باید برای دستیابی به اهداف آن تلاش کنند. حسابداران مدیریتی وظیفه دارند تا بر عملکرد تمام بخش‌های سازمان نظارت کنند. با این کار می‌توانند نقاط مثبت و منفی هر تیم را پیدا کنند و با تشکیل جلسات مشاوره‌ای به تیم‌ها برای افزایش بهره‌وری آن‌ها مشاوره دهند.

ابزارهای حسابداری مدیریت

حسابداران مدیریتی چه گزارش‌هایی را آماده می‌کنند؟

همان‌طور که گفتیم، تهیه و تدوین گزارش‌های مالی یکی از مهم‌ترین وظایف این افراد است اما سؤال اینجا است که چه گزارش‌هایی توسط این واحد تهیه می‌شوند و شامل چه اطلاعاتی هستند. به طور مثال، می‌توان این‌طور گفت که گزارش‌های نوشته‌شده توسط واحد حسابداری مدیریت شامل اطلاعات دریافت و پرداخت مجموعه در دوره‌های زمانی مشخص است. از جمله گزارش‌هایی که توسط این واحد تهیه می‌شوند می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ترازنامه: در ترازنامه یا صورت وضعیت مالی، میزان بدهی‌ها و درآمدهای سازمان و درصد سهام هر یک از ذی‌نفعان درج شده است. این سند وضعیت مالی شرکت را نمایش می‌دهد.
- صورت جریان وجوه نقد: در این سند همان‌طور که از نامش پیدا است، میزان وجوه دریافتی و پرداختی شرکت درج می‌شوند.
- گزارش بودجه: تمام اطلاعات مربوط به بودجه مجموعه در دوره‌های زمانی گذشته در این گزارش نوشته می‌شوند.

گزارش‌های ارائه‌شده توسط این واحد به مدیران در موارد بالا خلاصه نمی‌شوند. گزارش‌هایی مانند: گزارش قیمت فروش و مقایسه با بودجه، گزارش‌های تحلیل برای تأمین مالی، گزارش حجم فروش و مقایسه با بودجه و... هم باید توسط حسابداران در این واحد سازمان تهیه شوند.

اثرات مدرنیته در حسابداری مدیریت

در این قسمت اثر مدرنیته بر حسابداری مدیریت و ظهور تکنیک‌های آن را مورد بررسی قرار می‌دهیم. حسابداری به‌عنوان زبان سرمایه‌داری و فرزند روشنگری تعریف می‌شود. مبنای فکری حسابداری مالی و حسابداری مدیریت در چهار عامل زیر که از مفهوم مدرنیته برگرفته شده است، خلاصه می‌شود:

(الف) بیان واقعیت که مستقل از فکر، زبان و عرف اجتماعی است.

(ب) اطلاعات حسابداری که یک کالای اقتصادی است، تقاضا برای آن بستگی به چگونگی انعکاس واقعیت دارد.

(ج) کارکرد حسابداری در بازارهای رقابتی است.

(د) استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری و تهیه‌کنندگان اطلاعات [نرم افزار حسابداری](#) دارای رفتاری عقلانی است.

در دوره مدرن، هیچ یک از پیش فرض‌های بکار گرفته شده در محاسبه قیمت تمام شده به روش سنتی امکان پذیر نیست. امروزه به‌ندرت تولیدکننده‌ای را می‌بینید که تنها یک نوع محصول تولید کند. از طرفی به‌علت پیشرفت در علم و فن آوری، افزایش سطح آگاهی مشتری، بهبود شرایط اقتصادی، رقابت شدید در بازار و به‌روز شدن نیازهای جدید ناشی از مسایل و مشکلات تازه برای مشتریان، فرض ثبات درخواست‌ها و نیازهای مشتریان از جامعه معنی و مفهوم خود را به کلی از دست داده است. به این علت است که امروزه هیچ‌کدام از پیش فرض‌های بکار گرفته شده در محاسبه قیمت تمام شده به روش سنتی موفقیت آمیز نخواهد بود.

موضوعات حسابداری مدیریت

هماهنگی

با توجه به اینکه، بیشتر دانشجویان حسابداری قبل از حسابداری مدیریت با حسابداری مالی آشنا می‌شوند، بهتر است ابتدا دانش آن‌ها از صورت‌های مالی را بررسی کرده و گروه‌های حسابداری خاص از صورت‌های مالی عناصری برای تبیین و بحث در مورد مفاهیم و اصطلاحات الزم برای آماده سازی بودجه است.

هزینه یابی

وجود ظرفیت‌های تقسیم ناپذیر دانش موجود از منابع در اختیار برای تأمین هزینه‌ها را مبهم می‌کند. تخصیص هزینه راه حلی برای مشملات سنجش است. بعد از مشخص شدن انگیزه‌های نظری تخصیص، مسائلی مانند انتخاب عوامل ایجاد کننده هزینه، تعریف ترکیب‌های هزینه، شکل کلی تخصیص هزینه بایستی معلوم و مشخص شود.

کنترل

ایجاد تقسیم بندی‌ها و بخش‌های الزم برای مراکز هزینه، درآمد، سود و سرمایه‌گذاری که حسابداری مسئولیت را شکل می‌دهد.

حسابداری مدیریت با چه محدودیتهایی روبه‌رو است؟

- داده‌های در دسترس

داده‌هایی که در مدیریت حسابداری بر اساس آنها تحلیل و تصمیم‌گیری صورت می‌گیرد، همان داده‌هایی است که توسط واحد حسابداری جمع‌آوری شده‌اند. بنابراین در صورت جامع و کامل نبودن داده‌ها و یا وجود هر گونه اشتباه در آنها، تصمیمات اتخاذ شده نامعتبر خواهند بود.

موفق و پیروز باشید